

НЕСТЕРЕНКО А. С.,
доктор юридичних наук,
професор кафедри адміністративного
та фінансового права
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)

УДК 347.73:336.27

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВНИЙ МЕТОД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ЩОДО ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У статті проводиться дослідження фінансової політики (а саме бюджетної, податкової, валютної, митної, міжнародної) як основного методу правового регулювання фінансових відносин щодо функціонування фінансової системи держави.

Ключові слова: фінансова система, фінанси, фінансові інструменти, механізм функціонування фінансової системи, фінансова політика.

В статье проводится исследование финансовой политики (а именно – бюджетной, налоговой, валютной, таможенной, международной), как основного метода правового регулирования финансовых отношений относительно функционирования финансовой системы государства.

Ключевые слова: финансовая система, финансы, финансовые инструменты, механизм функционирования финансовой системы, финансовая политика.

The article is to study financial policies (ie fiscal, tax, monetary, customs, international) as main method of legal regulation of financial relationships on financial system of the state.

Key words: financial system, finance, financial tools, mechanism of financial system, financial policy.

Вступ. Фінансова діяльність являє собою управлінську діяльність координуючого характеру, в процесі здійснення якої встановлюється залежно від обставин доцільне співвідношення видаткової частини з прибутковою частиною бюджетів різних рівнів шляхом бюджетного регулювання. Також ця діяльність розповсюджується на емісійну, податкову, валютну та інші сфери фінансової діяльності держави. В умовах ринкової економіки основоположним елементом у системі управління фінансами стає фінансова політика, що виражає принципи відносин щодо захисту і реалізації фінансових (грошових) інтересів одних суб'єктів на протипагу аналогічним інтересам інших [2, с. 237]. Фінансово-правова політика, виступаючи невід'ємною частиною правової політики, необхідної для розвитку фінансової системи, формується як від пріоритетних напрямків розвитку країни, так і виходячи із загальнонаціональних інтересів, які визначають розвиток галузей, що мають структуроване значення. Плануванням та здійсненням фінансово-правової політики держави займаються всі органи державної влади. Першочерговими завданнями фінансово-правової політики є забезпечення стійкого економічного зростання, ефективне використання фінансових ресурсів, забезпечення надійного та стійкого функціонування кредитного та фінансового ринків.

Незважаючи на значну кількість існуючих досліджень щодо фінансової системи взагалі: В.М. Опарін [4], Є.Д. Соколова [8; 9; 10], А.Т. Ковальчук [1], Т.А. Латковська [3], О.П. Орлюк [5; 6] досі не існує чіткого визначення методів, способів забезпечення механізму

функціонування організації фінансової системи, а аналітична основа для його визначення тільки починає розвиватися. Таким чином, постає потреба у визначенні основних методів забезпечення механізму функціонування фінансової системи України, а саме, основного методу фінансово-правового регулювання, що знаходить свій вираз у фінансовій політиці держави.

Постановка завдання. Метою даної статті є проведення аналізу основного методу правового регулювання механізму функціонування фінансової системи України, а саме, фінансової політики держави, які використовуються щодо формування, розподілу та використання фондів грошових коштів.

Результати дослідження. На думку Л.В. Трофімової, фінансова політика поєднує об'єктивно сформовану, цілісну і відносно відокремлену групу функціонально взаємообумовлених і структурно пов'язаних норм права, що регламентують конкретно визначені суспільні відносини у сфері фінансів, пронизуючи всі складові фінансової діяльності держави, що, водночас, є комплексом правових, фінансово-економічних та організаційних заходів, спрямованих на створення цілісної та стабільної фінансової системи держави для досягнення цілей і завдань щодо можливостей зайняти достойне місце України у світі [12, с. 85]. Фінансова політика – це сукупність заходів держави щодо використання державних фінансових ресурсів, регулювання доходів і витрат, формування та використання державного бюджету, податкового регулювання, управління грошовим обігом, впливу на курс національної валюти для здійснення своїх функцій і завдань. Фінансова політика, як поняття, є багатовимірною складною юридичною категорією, яка об'єднує об'єктивно сформовану, цілісну і відносно відокремлену групу функціонально взаємообумовлених і структурно пов'язаних норм права, що регламентують конкретно певні суспільні відносини, що пронизує предмет фінансового права в поєднанні наукових, організаційних, економічних заходів, покликана удосконалити фінансову систему і сприяти зростанню добробуту в суспільстві [11]. На нашу думку, під фінансовою політикою слід вважати – сукупність заходів держави (в особі державних органів влади), спрямованих на єдину мету: формування фінансових ресурсів, їх раціональний розподіл і ефективне використання для здійснення функцій і завдань держави в процесі функціонування фінансової системи держави. Мета фінансової політики – захист і реалізація матеріальних інтересів суб'єктів суспільства. Фінансова політика може бути зовнішньою (охоплювати відносини між суб'єктами різних країн) і внутрішньою (відносини всередині держави). Суб'єктами фінансової політики є органи законодавчої і виконавчої влади, які визначають і затверджують основні напрямки розвитку фінансових відносин, розробляють конкретні шляхи їх організації в інтересах суб'єктів господарювання, населення і держави.

Об'єктами фінансової політики є сукупність фінансових відносин і фінансових ресурсів, що утворюють сфери і ланки фінансової системи держави. Зміст фінансової політики розкривається в її структурних елементах, до яких відносяться: вироблення науково обгрунтованої концепції розвитку фінансів; визначення основних напрямків використання фінансів на перспективу і поточний період; розробка конкретних шляхів реалізації основних напрямків використання фінансів на перспективу. Вироблення науково обгрунтованої концепції розвитку фінансів здійснюється з метою виявлення об'єктивної потреби в реалізації намічених заходів фінансової політики та обгрунтування зміни існуючого механізму реалізації фінансових відносин [13, с. 41]. На нашу думку, залежно від об'єктів впливу можна виділити фінансову політику в сфері фінансів суб'єктів господарювання та фінансову політику в сфері державних і муніципальних фінансів, у сфері фінансового ринку та міжнародних фінансів. Фінансова політика включає кілька сфер: бюджетну, податкову, інвестиційну, митну, валютну, грошово-кредитну, в галузі державного соціального страхування, у сфері розвитку фінансового ринку, у сфері міжнародних відносин та ін.

Однією з головних складових частин фінансової політики є бюджетна політика, яка являє собою визначення умов і принципів організації фінансових відносин при формуванні доходів і витрат бюджетів, а також організацію міжбюджетних відносин. Основна вимога до бюджетної політики – довгострокова збалансованість доходів і витрат, підвищення результативності бюджетних витрат, їх орієнтація на пріоритетні напрямки державної політики, забезпечення прозорості і підзвітності бюджетів усіх рівнів. В основу формування

та реалізації бюджетної політики покладені стратегічні цілі розвитку країни: націленість на проведення всебічної модернізації економіки, створення умов для підвищення її ефективності та конкурентоздатності, довгострокового сталого розвитку, на поліпшення інвестиційного клімату, досягнення конкретних результатів.

Грошово-кредитна політика – це сукупність заходів в області грошового обігу, спрямованих на зміну грошового кредиту. Найважливішим завданням грошово-кредитної політики України сучасного періоду є: відновлення стабілізації грошового обігу, подолання банківської кризи, відновлення довіри до банківської системи і стимулювання організованих заощаджень населення. Основними напрямками є: досягнення фінансової стабілізації, підтримку темпів інфляції на мінімально можливому рівні, збереження стабільності обмінного курсу національної валюти, забезпечення стійкості платіжного балансу країни, створення умов для здійснення позитивних структурних зрушень в економіці. При виконанні грошово-кредитної політики застосовуються основні методи (інструменти): зміна рівня облікової ставки НБУ; зміна рівня резервної норми НБУ; операції на відкритому ринку; встановлення орієнтирів грошової маси; регулювання діяльності банківської системи (законодавчі акти та економічні нормативи); валютне регулювання. Деякі науковці також визначають у складі фінансової політики валютну політику. Валютна політика – сукупність заходів, що проводяться державою у сфері валютних відносин. Метою валютної політики є вплив на валютні курси, валютні розрахунки. Основними напрямками валютної політики є: оперативне регулювання валютно-ринкової кон'юнктури за допомогою валютної інтервенції, валютних обмежень, валютного субсидування, диверсифікації валютних резервів, зміна валютного механізму за допомогою міждержавних переговорів і угод, а також валютних реформ. Валютна політика здійснюється, головним чином, у двох формах: облікової політики та девізної політики [14, с. 149]. Але ми вважаємо, що валютна політика є додатковим направленням у сфері грошово-кредитної політики, забезпечуючи виконання валютного регулювання.

Податкова політика – система заходів, що проводяться державою у сфері податків та оподаткування. Податкова політика знаходить своє вираження у видах застосовуваних податків, величинах податкових ставок, встановлення кола платників і об'єктів оподаткування, у податкових пільгах.

Політика у сфері державного соціального страхування (політика в галузі соціального розвитку та соціального забезпечення) – система проведених заходів, спрямованих на поліпшення якості та рівня життя певних соціальних груп, а також сфера вивчення питань, що стосуються такої політики, включаючи історичні, економічні, політичні, соціально-правові і соціологічні аспекти, а також експертизу причинно-наслідкових зв'язків в області соціальних питань. Мета політики у сфері державного соціального страхування держави полягає в поліпшенні здоров'я нації, в забезпеченні достатнього доходу та соціальної підтримки в певних несприятливих життєвих ситуаціях і, в цілому, у створенні для населення сприятливої соціальної атмосфери в суспільстві. Основні напрямки політики у сфері обов'язкового державного страхування: цілеспрямована діяльність з вироблення та реалізації рішень, що безпосередньо стосуються людини, її положення в суспільстві; з надання їй соціальних гарантій, з урахуванням особливостей різних груп населення країни, проводиться урядом, усіма гілками та органами влади, яка спирається на широку громадську підтримку. Соціальна політика призначена акумулювати, фокусувати, відображати обстановку в країні і ситуацію в суспільстві, потреби і цілі соціального розвитку.

Митна політика – комплекс заходів, що здійснюються з метою забезпечення найбільш ефективного використання інструментів митного контролю та регулювання товарообміну, участі у реалізації торгово-політичних завдань щодо захисту внутрішнього ринку, стимулювання розвитку національної економіки. Перспективними напрямками митної політики є: підвищення якості митного регулювання, що сприяє створенню умов для залучення інвестицій у національну економіку, надходжень доходів до Державного бюджету, захисту вітчизняних товаровиробників, охорони інтелектуальної власності, і максимальне сприяння зовнішньоторговельної діяльності та ін.

Інвестиційна політика – система заходів, спрямованих на встановлення структури і масштабів інвестицій, напрямків їх використання та джерел отримання в сферах і галузях

економіки. Одними з основних напрямків можна виділити: скорочення адміністративних бар'єрів при реалізації інвестиційних проектів; оптимізація процедур із доступу до інфраструктури; вдосконалення митного адміністрування; заходи податкової політики, спрямовані на стимулювання інвестицій у модернізацію та інноваційний розвиток економіки; координація супроводу інвестицій в національну економіку та захисту прав інвесторів.

Фінансова політика з розвитку фінансового ринку – комплекс заходів, що здійснюються з метою забезпечення найбільш ефективного обміну фінансовими активами між суб'єктами ринку з метою ефективного використання в економіці країни. Основними напрямками є: створення необхідних передумов для формування конкурентоздатних інститутів фінансового ринку; зниження регулятивних бар'єрів для забезпечення виходу національних компаній на ринок капіталу та створення правових основ формування нових інструментів фінансового ринку; зміцнення законодавчої бази у сфері захисту прав інвесторів і зниження неринкового інвестиційного ринку на фінансовому ринку; реформа системи регулювання на фінансовому ринку.

Політика у сфері міжнародних фінансів – це сукупність заходів, спрямованих на мобілізацію фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, які використовують учасники міжнародних фінансових відносин, для виконання ними їхніх функцій. Метою політики у сфері міжнародних фінансів є найбільш повна мобілізація фінансових ресурсів, які є необхідними для задоволення нагальних потреб розвитку суспільства. Головне завдання політики у сфері міжнародних фінансів – забезпечення відповідними фінансовими ресурсами реалізації тієї чи іншої міждержавної програми економічного і соціального розвитку.

Поряд із державною політикою існує і фінансова політика підприємств, що представляє собою цілеспрямовану діяльність фінансових менеджерів по досягненню цілей ведення бізнесу. Цілі фінансової політики конкретного підприємства індивідуальні, так як існують різні інтереси в питаннях формування і використання прибутку, виплати дивідендів, регулювання витрат виробництва, збільшення майна та обсягів виручки від реалізації. До основних напрямків розробки фінансової політики підприємства належать: 1) аналіз фінансово-економічного стану; 2) розробка облікової політики; 3) розробка кредитної політики; 4) управління оборотними коштами, кредиторської та дебіторської заборгованістю; 5) управління витратами та вибір амортизаційної політики; 6) дивідендна політика; 7) управління фінансами [14, с. 153].

На думку С.А. Чернецова, слід визначати політику у сфері державного боргу, яка спрямована на зміцнення позиції держави як позичальника, забезпечення гарантованого виходу на міжнародні фінансові ринки на сприятливих умовах, зниження боргового навантаження на бюджет; оптимізацію структуризації боргу, позитивний вплив на макроекономіку. Основними напрямками політики у сфері внутрішнього і зовнішнього державного боргу є: прийняття національних законів, що визначають порядок проведення компенсаційних виплат заощаджень громадян; зниження значення профіциту бюджету в якості основного джерела погашення державного боргу; поступове заміщення зовнішнього боргу внутрішніми, вирівнювання умов залучення внутрішніх і зовнішніх запозичень; істотне скорочення боргу, заборгованості держави перед урядами іноземних держав та міжнародними фінансовими організаціями; упорядкування процедур щодо прийняття рішень про початок підготовки і залучення кредитів урядом від іноземних держав і міжнародних фінансових організацій; вдосконалення інституційної структури взаємин з іноземними інвесторами, в тому числі в частині, що стосується своєчасного надання інформації іноземним інвесторам і рейтинговим агенціям про фінансову та економічну ситуації в державі; використання в залученні зовнішніх фінансових ресурсів нових ефективних форм запозичення; вдосконалення порядку ведення боргового обліку [14, с. 153]. Така думка автора заслуговує на увагу. Таким чином, фінансова політика держави – це самостійна сфера діяльності її уряду в сфері фінансових відносин. Розробка й успішне проведення фінансової політики можливі лише за умов наявності в уряді програми суспільного розвитку з урахуванням інтересів усього суспільства та окремих його груп, характеристикою поточних і перспективних завдань, визначенням термінів та методів їх вирішення. Результативність фінансової політики тим вища, чим повніше вона враховує потреби суспільного розвитку, інтереси всіх верств суспільства, конкретні

історичні, етичні та соціальні умови. Система соціально-економічних пріоритетів, на яких ґрунтується фінансова політика, наприклад, України в даний час, охоплює: оздоровлення державних фінансів; збалансованість натурально-речових і грошових потоків; відновлення нормального функціонування кредитної системи; досягнення фінансово-економічної самостійності й посилення відповідальності суб'єктів господарської діяльності в межах єдиної держави; створення рівних умов у бюджетно-податковій сфері для суб'єктів господарської діяльності; досягнення соціальної стабільності в суспільстві; створення умов для припинення фінансових зловживань, корупції та організованої злочинності або запобігання їм. На нашу думку, слід визначити головним пріоритетом державної політики турботу про добробут кожного громадянина із визначенням напрямів економічної політики: стійке економічне зростання; метою реформи державних фінансів має бути посилення зв'язку між фіскальною та соціально-економічною політикою держави. Разом із тим слід зазначити, що Україні потрібні закони, що чітко визначатимуть засади політики запозичень, що гарантують фінансову безпеку України та посилення контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів.

В Україні фінансова політика є прерогативою державних органів управління. До державних органів виконавчої влади, яка виробляє і забезпечує проведення фінансової політики, належать: Кабінет Міністрів України, який забезпечує проведення в Україні єдиної фінансової, кредитної та грошової політики; Міністерство фінансів України, яке здійснює вироблення єдиної державної фінансової, кредитної, грошової політики, а також вироблення фінансової політики в галузі державної служби та судової системи; Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, що виробляє державну політику у сфері фінансового оздоровлення організацій; Міністерство закордонних справ України, що бере участь у розробці та реалізації державної політики у сфері розширення фінансових зв'язків України з іноземними державами та міжнародними організаціями; Державне казначейство України спільно з Національним банком України, що займається розробкою та реалізацією узгодженої кредитно-грошової політики. Що стосується бюджетної політики, то в її прийнятті беруть участь Президент України та Верховна Рада України. Так само необхідно відзначити, що була зроблена спроба створення органу – Міністерства доходів і зборів, який повинен був забезпечувати виконання податкової, митної політики, а також політики у сфері пенсійного забезпечення. Але, як показала практика, Україна виявилася не готовою до появи даного Міністерства, так як повноваження Міністерства доходів і зборів та Міністерства фінансів у певній частині збігалися. До проведення кардинальних законотворчих та організаційних реформ Україна сьогодні, мабуть, не готова фінансово. Реформи у сфері державних фінансів, насамперед, у бюджетній і податковій системах, на фінансовому ринку та в організації фінансів підприємств здійснювались і продовжують здійснюватись розрізнено, без загальної їх ідеології та обґрунтованої стратегії і тактики. Досить часто вони не тільки не враховують спільних інтересів окремих суб'єктів, а й вступають у протиріччя між собою. Причин подібного, по суті, спонтанного характеру реформ, досить багато, але головна полягає у тому, що на даний час практично жоден фінансовий орган не виконує функцій координуючого всю фінансову політику центру. Міністерство фінансів, яке повинно було б відігравати цю роль, поки що зосереджено переважно на вирішенні окремих поточних проблем, а не на розробці та реалізації фінансової стратегії економічного зростання. Також варто звернути увагу на проблему, яка лежить у площині управління реструктуризаційними процесами. Досі відсутня чітка стратегія і тактика реформ, яка б визначала їх напрями та складові, встановлювала послідовність, етапи і терміни, забезпечувала системність та цілеспрямованість.

Висновки. Необхідно відзначити, що за останні десятиліття в Україні занадто часто проводяться реформи у сфері оподаткування, митної, валютної, бюджетної політики. При цьому Україна не використовує позитивний досвід інших процвітаючих держав щодо застосування реформ, а саме: опробування запланованих реформ на окремій території (місце, регіон) для того, щоб упевнитися в ефективності проведення даних змін. Необхідно відзначити, що питання застосування новацій в економічній (а саме, в податковій, митній, валютній, бюджетній) сфері вимагає проведення комплексу заходів: планування, опробування на певній території держави, поетапне впровадження, цільовий контроль за виконанням. Тільки в

такій послідовності дій і заходів можливо уникнути колосальних фінансових витрат на проведення нових реформ. Адже створення одного нового державного органу тягне мільйонні витрати держави. Крім того, в період організації діяльності такого нового органу існують проблеми в реалізації функцій даного органу, оскільки, як правило, методичні рекомендації по виконанню функцій формуються після початку роботи цього органу, що ускладнює весь робочий процес.

Ще одним важливим питанням у забезпеченні виконання фінансової політики, на нашу думку, є питання існування координуючого центру у сфері виконавчих органів влади. Якщо говорити про фінансову політику взагалі, то забезпечення її має виконувати один головний координуючий орган, який об'єднує в собі всі напрямки фінансової політики. А сукупність міністерств та відомств на другому рівні повинна забезпечувати виконання цих напрямків за своєю специфікою. Але, на жаль, в Україні такого єдиного координуючого органу (центру) не має. В Україні Кабінет Міністрів (як вищий виконавчий орган), Верховна Рада (як вищий законодавчий орган) і Президент (в окремих питаннях) виконують загальну функцію фінансової політики держави. Верховна Рада України приймає закони щодо фінансової діяльності держави; Кабінет Міністрів України, як вже зазначалось, забезпечує виконання єдиної фінансової, кредитної, грошової політики. Тим самим обидва органи, як показує практика сьогодення, не можуть домовитися щодо виконання планування та реалізації ефективної фінансової політики держави. Як нам вбачається, система органів державної влади щодо здійснення реалізації фінансової політики держави повинна бути представлена у трьохрівневому варіанті за прикладом структури фінансової системи України [7, с. 242–244], а саме: на чолі – координуючий єдиний орган (що забезпечує єдину фінансову політику держави); на першому рівні – міністерства та відомства (такі, що забезпечують фінансову політику за напрямками: бюджетна, податкова, грошово-кредитна та ін.); на другому рівні – спеціалізовані органи виконавчої влади (які забезпечують реалізацію фінансової політики за напрямками сфери дії); на третьому рівні – підприємства, організації, установи (які здійснюють саме фінансову політику за спеціалізованими напрямками).

Список використаних джерел:

1. Ковальчук А.Т. Фінансове право України. Стан та перспективи розвитку. – К. : Парламентське вид-во, 2007. – 488 с.
2. Кузнецова Е.И. Финансы. Денежное обращение. Кредит: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по направлениям экономики и менеджмента / Е.И. Кузнецова. – ЮНИТИ – ДАНА, 2012. – 687 с.
3. Латковська Т.А. Поняття та структура сучасної фінансової системи України / Т.А. Латковська. – [Електронний ресурс]: Режим доступу: [//www.bookz.com.ua](http://www.bookz.com.ua).
4. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) : монографія / В.М. Опарін. – Вид. 2-е, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2006. – 240 с.
5. Орлюк О.П. Фінансова система України : Проблеми термінології та змісту / О.П. Орлюк // Фінансове право. – 2007. – № 1. – С. 12–15.
6. Орлюк О.П. Фінансове право: навч. посіб. / О.П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 528 с.
7. Нестеренко А.С. Фінансова система України : проблеми теорії : монографія / А.С. Нестеренко. – Одеса : Фенікс, 2014. – 576 с.
8. Соколова Э.Д. Финансовая система России и право: дискуссионные вопросы / Э.Д. Соколова // Налоги. – 2007. – № 2 // СПС Консультант Плюс.
9. Соколова Э.Д. Правовые основы финансовой системы России / Э.Д. Соколова. – М., 2006. – 160 с.
10. Соколова Э.Д. Теоретические аспекты правового регулирования финансовой деятельности государства и муниципальных образований / Э.Д. Соколова // автореферат дисс. ... д. ю. н. : М., 2008. – 46 с.
11. Трофимова Л.В. Финансовая политика Украины, прогнозирование и международные акты // «Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития. 2011»: Сборник научных трудов SWorld по материалам международной

научно-практической конференции. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: www.sworld.com.ua.

12. Трофімова Л.В. Конституція України і фінансова політика держави // Правове життя сучасної України : матер. Міжнарод. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 2–21 квітня 2012 р.) – Т. 2. / відп. за випуск д. ю. н. проф. В.М. Дрьомін / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 83–85.

13. Финансы: Учебник / Под ред. А.Г. Грязновой, Е.В. Маркиной, 2-е изд. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2010. – 496 с.

14. Чернецов С.А. Финансы, денежное обращение и кредит: учеб. пособие. – М.: Магистр, 2011. – 528 с.

СОКУРЕНКО В. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
докторант кафедри адміністративного
права і процесу, проректор
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 355.2 (477)

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У науковій статті здійснено аналіз норм національного законодавства, яким урегульовано відносини в сфері оборони. Визначені головні проблеми системи військової освіти та запропоновані можливі шляхи їх вирішення.

Ключові слова: оборона, безпека, правове регулювання, держава, національна безпека і оборона.

В научной статье осуществлен анализ норм национального законодательства, которым урегулированы отношения в сфере обороны. Определены главные проблемы системы военного образования и предложены возможные пути их решения.

Ключевые слова: оборона, безопасность, правовое регулирование, государство, национальная безопасность и оборона.

In this scientific article analysis of national law which regulated relations in field of defense. The basic problems of military education and suggests possible solutions.

Key words: defense, security, legal regulation, state, national security and defense.

Вступ. Однією з найбільш головних проблем у сфері оборони, на нашу думку, є питання забезпечення оборонної сфери висококваліфікованими кадрами-професіоналами своєї справи. В даному випадку мова йде не лише про професіонала-офіцера, на якого покладено виконання бойових завдань, але й про науково-педагогічних працівників, які реалізують процес військової освіти.

Загальні питання дослідження державної політики в сфері оборони частково знайшли своє відображення в дослідженнях таких вчених як: О.М. Бандурки, І.І. Гавради, І.М. Іллінського, Д. Кілпатріка, Л. Пала, В.Д. Попова, В.Ф. Халіпова та інших.

